

Innst. S. nr. 140

(2001-2002)

Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Asmund Kristoffersen, Bjarne Håkon Hanssen, Olav Gunnar Ballo og Ola D. Gløtvold om sluttoppgjør mellom staten og fylkeskommunene som følge av statens overtakelse av sykehusene m.m.

Dokument nr. 8:26 (2001-2002)

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen, snarest og senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2002, legge fram forslag for Stortinget til et sluttoppgjør mellom fylkeskommunene og staten knyttet til fylkeskommunenes drift av spesialisthelsetjenestene."

I dokumentet vises det til at Stortingets flertall vedtok gjennom behandlingen av Ot.prp. nr. 66 (2000-2001) om lov om helseforetak m.m., Innst. O. nr. 118 (2000-2001), at staten skulle overta ansvaret for det meste av spesialisthelsetjenesten, deriblant de fylkeskommunale sykehusene. Dette vil skje fra 1. januar 2002, slik det går fram av forslag til statsbudsjett for 2002.

Gjennom henvendelser til Stortinget synes det klart at svært mange fylkeskommuner nå sitter med et akkumulert underskudd som bl.a. skyldes drifta av sykehusene og andre spesialisthelsetjenester som staten skal overta eieransvaret for.

Forslagsstillerne peker på at det er viktig både av hensyn til de forutsetninger for oppgjøret som regjering og Stortinget har lagt til grunn tidligere og til den framtidige driftsøkonomien for fylkeskommunene, at oppgjøret mellom staten og fylkeskommunene blir mest mulig ryddig og korrekt. En ser klart at eventuelle underskudd fra sykehusdrift som skal dekkes av fylkeskommunene etter at staten har overtatt ansvaret, vil kunne få store følger for drifta i andre sektorer som for eksempel skole, kultur, samferdsel m.m.

Det er derfor nødvendig at det på bakgrunn av drøftinger foretas et endelig sluttoppgjør mellom staten og den enkelte fylkeskommune når regnskapstallene er

klare. En skal der ta hensyn til hvilke totale utgifter fylkeskommunen har hatt til drifta av den delen av spesialisthelsetjenesten som staten nå tar over.

2. KOMITEENS MERKNADER

2.1 Det økonomiske oppgjøret

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sigvald Oppebøen Hansen, Reidar Sandal, Karl Eirik Schjøtt-Pedersen og Signe Øye, fra Høyre, Peter Gitmark, Hans Kristian Høgsnes og Kari Lise Holmberg, fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen og Per Sandberg, fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen og Heikki Holmås, fra Kristelig Folkeparti, Anita Apelthun Sæle og Ivar Østberg og fra Senterpartiet, lederen Magnhild Meltveit Kleppa, viser til Innst. O. nr. 118 (2000-2001), St.prp. nr. 82 (2000-2001), St.prp. nr. 1 (2001-2002) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4 (2001-2002) som bakgrunn for saken.

Komiteen har oversendt Dokument nr. 8:26 (2001-2002) til Kommunal- og regionaldepartementet og Helsedepartementet for uttalelse.

Kommunal- og helsedepartementet har gitt sine kommentarer i brev til komiteen datert 14. januar 2002. Saksordfører har også sendt spørsmål til Kommunal- og regionaldepartementet. Disse er forelagt helseministeren, og ut fra dette har Kommunal- og regionaldepartementet besvart spørsmålet i brev av 14. februar 2002. Videre har dokumentet vært oversendt Kommunenes Sentralforbund til uttalelse, og organisasjonen har gitt sine kommentarer i brev til komiteen av 18. mars og 2. april 2002.

Komiteen har også merket seg at hovedprinsippet for oppgjør mellom staten og fylkeskommunene i St.prp. nr. 82 (2000-2001), St.prp. nr. 1 (2001-2002) og i St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4 (2001-2002), har vært at fylkeskommunene skal ha tilstrekkelig økonomisk evne til å løse sine gjenværende oppgaver etter at sykehusene er overført til staten.

Komiteen har videre merket seg at man fra Regjeringens side har uttalt at det i Revidert nasjonalbudsjett for 2002 vil bli foretatt en vurdering av det økonomiske oppgjøret som følge av den statlige overtakelsen av spesialisthelsetjenesten. Regjeringen har også uttalt at man i denne forbindelse spesielt vil vurdere om det økonomiske oppgjøret har gitt spesielle negative utslag i forhold til enkelte fylkeskommuner.

Komiteen vil også vise til at de private ideelle institusjoner som har vært en del av de offentlige helseplaner må være med i det oppgjøret som finner sted med fylkeskommunene.

Komiteen legger til grunn at det blir en likebehandling av de private ideelle institusjonene som har vært en del av de offentlige helseplaner og de institusjonene fylkeskommunene har hatt ansvaret for.

Fleirtalet i komiteen, medlemmene fra Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at fylkeskommunene no har avslutta rekneskapa for 2001. I skriv av 2. april 2002 har Kommunenes Sentralforbund gjort greie for rekneskapsstala og uttaler:

"(...) fylkeskommunene har et negativt netto driftsresultat på 1,4 milliarder kroner eller - 1,9 prosent av samlede driftsinntekter. Det regnskapsmessige merforbruket (def: underskudd på driftssiden som fylkeskommunene må inndeke enten ved opptak av lån eller bruk av oppsparte midler) er på 1,8 milliarder kroner. De innsamlede tallene viser at merforbruket innenfor spesialisthelsetjenesten i 2001 er på 2,4 milliarder kroner (inkludert Oslo 2,7 milliarder kroner) (...)"

Fleirtalet har merka seg Kommunenes Sentralforbunds syn om at rekneskapsunderskotet i fylkeskommunene er oppstått i spesialisthelsetenesta i 2001.

Fleirtalet viser til at dei statlege helseføretaka har kunna leggje igjen heile det opparbeidde driftsunderskotet i fylkeskommunene.

Fleirtalet meiner at tidlegare underskot frå sjukehusdrifta ikkje bør trekkjast inn i fylkeskommunale budsjett frå 2002.

Fleirtalet viser til det faktum at statlege sjukehus har hatt vesentlege overskridingar på same måte som dei fylkeskommunale sjukehusa dei siste åra. Dei statlege sjukehusa har fått sine underskot dekkja av staten gjennom ekstraordinære løyvingar. Underskot i fylkeskommunale sjukehus er ikkje blitt kompenserte fullt ut.

Fleirtalet konstaterer at det vil få store negative følgjer for kvaliteten på og omfanget av fylkeskommunale tenester dersom det ikkje blir gitt eit rettferdig

sluttoppgjer etter at staten no har overteke spesialisthelsetenesta.

Fleirtalet viser til at det er gitt lovfesta rett til vidaregåande opplæring for ungdom. Det er vidare stilt krav til omfanget av denne opplæringa i dei ulike fylkeskommunane. Fleirtalet peiker dessutan på at det er vedteke å gi lovfesta rett til vidaregåande opplæring for vaksne, noko som også har følgjer for dimensjoneringa av opplæringstilbodet.

Fleirtalet konstaterer at opplæringssektoren no er den klart dominerande i fylkeskommunane etter at staten overtok ansvaret for spesialisthelsetenesta. Vidaregåande opplæring vil derfor bli særleg skadelidande dersom fylkeskommunane må bere det fullstendige økonomiske ansvaret for rekneskapsunderskota i 2001. Det kan føre til nedlegging av ei rekkje utdanningstilbod og ein omfattande reduksjon av talet på klassar i vidaregåande opplæring. Fleirtalet viser i den samanhengen til at statlege styresmakter i fleire tilfelle har peikt på at omfanget av vidaregåande opplæring allereie er for lågt.

Fleirtalet peiker på at fylkeskommunane sin innverknad på regional samferdsle skal styrkjast. Fylkeskommunane har ansvaret for lokal og regional kollektivtrafikk. Den omfattar bygging og vedlikehald av fylkesveggar, fylkesvegferjer og skuleskyss. Transportordninga for funksjonshemma fell også inn under denne verksemda. Fleirtalet meiner at kollektivtilbodet kan bli sterkt ramma dersom berre fylkeskommunane må ta ansvar for rekneskapsunderskotet.

Fleirtalet viser til at kulturverksemda utgjer berre ein mindre del av den samla fylkeskommunale aktiviteten. Kulturmidlane er likevel viktige for å stimulere til kulturaktivitet. Fleirtalet legg dessutan vekt på at det er eit mål å auke den lokale og regionale innverknaden over institusjonar og økonomiske verkemiddel i sektoren.

Fleirtalet meiner at det må gjerast ein gjennomgang av uttrekksmodellen der ein får presentert verknadene for kvar fylkeskommune i forhold til utgifter dei har hatt til den verksemda som no er overteken av staten.

Fleirtalet viser til framstillinga ovanfor og føreset at Regjeringa i Revidert nasjonalbudsjett i år fremmar sak om sluttoppgjer med fylkeskommunane som følgje av at staten har overteke ansvaret for spesialisthelsetenesta.

Komiteen poengterer at fylkeskommunane må ha økonomisk grunnlag for å løyse oppgåvene sine på ein akseptabel måte. Denne føresetnaden må ligge til grunn for eit rettferdig sluttoppgjer for spesialisthelsetenesta mellom staten og fylkeskommunane.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti finner det riktig å avvende behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett, og vil under behandlingen av dette komme tilbake til det økonomiske sluttoppgjø-

ret mellom staten og fylkeskommunen knyttet til statens overtakelse av spesialisthelsetjenesten. Disse medlemmer vil imidlertid påpeke behovet for et godt og rettferdig oppgjør med fylkeskommunene. Dette for at målsettingen om at disse kommunene skal være i stand til å løse sine gjenværende oppgaver skal bli en realitet.

2.2 Eiendomsoverdragelser

Komiteen har merket seg at det har vært gjennomført drøftinger mellom staten og fylkeskommunene om overføring av eiendommer til staten iht. helseforetaksloven § 52 nr. 6.

Videre har komiteen merket seg at eiendomsoverføringene fra fylkeskommunene til staten langt på vei har funnet sin praktiske løsning. Det gjenstår imidlertid uenighet mellom staten og 14 fylkeskommuner om en del av den eiendomsmassen som berøres av sykehusreformen. Komiteen har i denne forbindelse merket seg den ikke ubetydelige divergens i lovforståelse og i beskrivelsen av forhandlingssituasjonen som foreligger i brevene fra Kommunal- og regionaldepartementet og Kommunenes Sentralforbund.

Komiteen er bekymret over at konfliktnivået mellom staten og en del fylkeskommuner synes å være relativt høyt, og oppfordrer staten ved Helsedepartementet til å forsøke å løse tvistene i forkant av eller gjennom nemndsbehandling.

I Innst. S. nr. 326 (2000-2001) uttaler komiteens flertall:

"Flertallet vil her understreke at staten bes vise romslighet i de kommende forhandlinger med fylkeskommunene om overdragelse av eiendom, slik at en unngår fremtidige tvistemål i rettsapparatet."

Komiteen oppfordrer på bakgrunn av ovennevnte Helsedepartementet til i sin skjønnsutøvelse å legge betydelig vekt på Stortingets ønske om å vise romslighet i oppgjøret med fylkeskommunene. I forhandlingene om overføring av eiendom mener komiteen at Helsedepartementet bør strekke seg langt for å imøtekomme fylkeskommunene. Komiteen vil i denne forbindelse igjen påpeke det særs uheldige i at ulike forvaltningsnivåer skulle havne i rettstvist med hverandre.

Komiteen foreslår at Dokument nr. 8:26 (2001-2002) vedlegges protokollen.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:26 (2001-2002) - forslag fra stortingsrepresentantene Asmund Kristoffersen, Bjarne Håkon Hanssen, Olav Gunnar Ballo og Ola D. Gløtvold om sluttoppgjør mellom staten og fylkeskommunene som følge av statens overtakelse av sykehusene m.m. - vedlegges protokollen.

Oslo, i kommunalkomiteen, den 18. april 2002

Magnhild Meltveit Kleppa
leder

Ivar Østberg
ordfører

Hans Kristian Hogsnes
sekretær